

Vallen kerken onder de Werkloosheidswet?

KERKELIJK LEVEN

De laatste tijd zijn op verscheidene kerkeeraadstafels stukken gedeponneerd, afkomstig van de „Bedrijfsvereniging voor de Wachtgeld- en Werkloosheidsverzekering op het gebied van de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke belangen”, welk creatuur wij verder kortweg B.V. zullen noemen. Deze B.V. verrast onze kerken met het volgende:

a. Zij deelt ons mede, dat de kerken op grond van de haar ter beschikking staande gegevens behoren tot de werkgevers, die bij haar v a n r e c h t s w e g e aangesloten zullen zijn.

b. Zij voegt een uitgebreide vragenlijst bij met aanmeldingsformulier, met verzoek dit na veertien dagen ingevuld terug te ontvangen.

c. Blijkens een rappel wijst zij er op, dat ingevolge art. 19 der Werkloosheidswet de kerken verplicht zijn tot inzending van het onder b. genoemde aanmeldingsformulier.

d. Zij verzoekt toezending van een exemplaar van de statuten of het reglement van de werkgever, d.i. in haar gedachten gang dus de betreffende kerk.

Op verzoek van wijlen Prof. Schilder als hoofdredacteur van dit blad van 20 Maart j.l., dus kort voor zijn overlijden, wil ik over deze door hem als „afkeurenswaardige gelijkschakeling en brutale vragenstellerij” getypeerde handelwijze van genoemde B.V. ter voorlichting van onze kerken enige opmerkingen maken, waaruit als conclusie zal blijken, dat hier een principiële weigering nodig is. Het zal goed zijn daarvoor allereerst na te gaan, welke wettelijke voorschriften hier van belang zijn en hoe deze zaak feitelijk en rechtens ligt.

Op 9 September 1949 kwam de Werkloosheidswet tot stand, die blijkens haar considerans beoogt „bepalingen vast te stellen met betrekking tot de verplichte verzekering van werknemers tegen geldige gevolgen van onvrijwillige werkloosheid”. Deze wet past typisch in het regeringsstreven van „sociale zekerheid van de wieg tot het graf” en legt aan het Nederlandse bedrijfsleven weer nieuwe lasten boven de reeds bestaande op. Wij citeren hier een uitgave van het Comité ter bestudering van orderingsvraagstukken: „Insteede van met een eenvoudige vorm van verplichte werkloosheidsverzekering te komen, passend bij de verarmde staat des lands, hebben zij (de ontwerpers der wet) in verschillende opzichten de bestaande buitenlandse zusterwetten, willen voorbijstreeven. De uitkeringen zijn dermate hoog gesteld, dat, afgezien van de lasten, die hieruit voortvloeien, ernstige reden bestaat zich af te vragen of uitkeringsbedragen in deze orde van grootte niet een funeste invloed zullen hebben op de genegenheid tot werkhervatting. Wie werkloos wordt, heeft, volgens de bepalingen der wet, recht op een uitkering van 80 % van zijn dagloon, indien hij gehuwd of kostwinner is, terwijl aan ongehuwden niet-kostwinners, die niet bij hun ouders wonen 70 % en aan de overige werknemers 60 % wordt uitgekeerd. Deze percentages liggen belangrijk hoger dan in tal van andere landen het geval is en zelfs de rijke Verenigde Staten hebben bij hun wetgeving op dit gebied niet zover willen gaan. De maximumduur der uitkeringen is gesteld op 21 weken, waarna de betrokkenen, zo nodig, door een overbruggings- en/of bijstandsgereguleering worden opgevangen, waarvan de financiering uiteraard buiten het kader van deze wet valt. Voorts heeft men zich niet tevreden willen stellen met een werkloosheidsverzekering zonder meer, zoals deze ook in andere landen bestaat. Neen, onze perfectionisten willen weer iets apart hebben. De wet moest, naast een verplichte werkloosheidsverzekering, ook een verplichte wachtgeldverzekering in het leven roepen en wel in die voege, dat werklozen eerst voor acht weken wachtgelduitkering en daarna dan nog voor dertien weken werkloosheidsuitkering in aanmerking zullen komen.”

Even verder: „Men moest en zou nu eenmaal, naast de werkloosheidsverzekering ook zijn Hollands-particularistische wachtgeldverzekering hebben. Daaraan was echter tevens nog een andere noviteit verbonden, namelijk de introductie van de verplichte vakbedrijfsverenigingen, een nieuwigheid, die aan de goegemeente — „.....volkomen ten onrechte — als een logische voortzetting van de bestaande vrijwillige bedrijfsverenigingen werd voorgehouden. Deze verplichte vakbedrijfsverenigingen waren in het stelsel der wet onmisbaar vanwege het feit, dat de wachtgeldverzekering, op grond van haar geaardheid, een bedrijfstaksgewijze uitvoering en, dus ook bedrijfstaksgewijze opgezette uitvoeringsorganen behoeft. Zij pasten bovendien wonderwel bij het streven der arbeidersbeweging, die van een bedrijfstaksgewijze reconstructie der vakbonden een versterking van haar machtspositie verwacht. Men denkt daarbij aan het vormen van grote bedrijfsbonden, waarin het gehele personeel van een bedrijfstak, van de keteljongen tot de hoofd-ingenieur toe, georganiseerd moet zijn. Dat naast het N.V.V. ook de katholieke en de prot. christelijke vakbeweging dit streven naar egalitatie en massificatie hebben aanvaard, behoort tot de verrassingen, die ons volk na 1945 zijn ten deel gevallen. Wij gaan, ten einde ons niet op zijpaden te begeven, op dit thema niet verder in, doch volstaan met te constateren, dat

zij, die aan de verplichte vakbedrijfsvereniging hun zegen gaven, daarmee tevens in de kaart hebben gespeeld van degenen, die ons volk weer een stuk verder op de weg der onvrijheid en gelijkvormigheid willen drijven.” Ook wij willen, ondeskundig op het gebied der vakbeweging, ons niet op zijpaden begeven en gaven dit laatste citaat vooral om haar conclusie, waarmee wij instemmen. In de sociale onvrijheid wordt immers niet alleen ons volk, doch worden blijkens de aanvang van dit artikel ook onze kerken betrokken.

Letten wij nu op de uitvoering van de wet. Bij beschikking van de Minister van Sociale Zaken is het bedrijfs- en beroepsleven onderverdeeld in 26 onderdelen, waarbij als onderdeel 23 wordt genoemd: gezondheid, geestelijke en maatschappelijke belangen. Hiervoor moeten bedrijfsverenigingen worden opgericht volgens art. 16 van de wet, waarbij voor ieder onderdeel niet meer dan één bedrijfsvereniging voor erkenning in aanmerking komt en wel die, welke volgens genoemde Minister, de Stichting van de Arbeid gehoord, als representatief voor dat onderdeel wordt beschouwd. Vermeldenswaardig is voorts, dat de Staatssecretaris, Mr A. A. van Rhijn, op 7 November 1951 genoemde B.V. heeft erkend, en dat blijkens de bij de erkenning in de Nederlandse Staatscourant van 3 December j.l. gepubliceerde statuten der B.V. de navolgende algemeen erkende centrale organisaties van werkgevers aan de oprichting hebben medegewerkt: 1. Nederlandse Vereniging voor Maatschappelijk Werk; 2. Vereniging van Katholieke Ziekenhuizen; 3. Stichting „Het Nederlandse Ziekenhuiswezen”; 4. Algemene Nederlandse Vereniging „Het Groene Kruis”; 5. Nationale Federatie „Het Wit-Gele Kruis”; 6. Bond van Prot. Christelijke Verenigingen van Wijkverpleging in Nederland „Het Oranje-Groene Kruis”; 7. Nederlandse Centrale Vereniging tot Bestrijding der Tuberculose en 8. Vereniging van R.K. Gestichten en Inrichtingen voor Krankzinnigen en Zwakzinnigen, die door de Minister blijkbaar als representanten van de kerken zijn beschouwd.

Tenslotte is nog te vermelden, dat volijverige ambtenaren van B.V. reeds enige malen bij een vermeende scriba van een onzer kerken hebben gewezen op de wettelijke verplichting (?) om nu toch maar heel gauw de vragenlijst ingevuld in te zenden.

Wij willen nu trachten, na deze feitelijke uiteenzetting, deze aangelegenheid rechtens te benaderen, hetgeen wij gemakshalve puntsgewijze willen doen.

1. De Grondwet is er kennelijk op gericht aan de kerken een zo groot mogelijke vrijheid te laten. Zij bepaalt immers, dat ieder zijn godsdienstige meningen met volkomen vrijheid belijdt, behoudens de bescherming der maatschappij en harer leden tegen de overtreding der strafwet. Wij vragen ons af, of het hier bij deze werkloosheidswet om een zodanige bescherming der maatschappij gaat, dat het beleven van de belijdenis van de vrijheid der kerk, daarvoor zou moeten wijken. Volmondig beantwoorden wij deze vraag ontkennend, daar immers de bescherming der maatschappij juist gelegen is in het vrij laten van de kerk, die zich deze hoogste vrijheid als een hoogste gebondenheid aan de Zedewet weet. Het is dan niet alleen overbodig, doch ook ongeoorloofd, dat de overheid zich met de interne sociale verhoudingen der kerk bemoeit.

2. Wij zouden in aansluiting aan het onder 1 opgemerkte nog willen verwijzen naar art. 1 van de Wet op de Kerkgenootschappen, bepalende, dat aan alle kerkgenootschappen d e v o l k o m e n v r i j h e i d verzekerd i s e n b l i j f t, alles wat hun godsdienst en de uitoefening daarvan in hun eigen boezem betreft, te regelen. Deze juiste wetsregel lijkt ons niet voor enge uitlegging vatbaar. Alle sociale verhoudingen binnen de kerk, b.v. van predikant en koster, doch evenzeer de uitoefening van de diaconale taak, moeten dus vrij van overheidsinmenging zijn.

3. De figuur van het van rechtswege lid zijn van bepaalde organisaties is, voor zover wij bekend, eerst in het Nederlandse recht ingevoerd tijdens de Duitse bezetting in de organisaties-Woltersom. Het is hier niet de plaats daar nader op in te gaan, doch het kan wel nuttig zijn er de aandacht op te vestigen, dat deze figuur te niet doet een van de belangrijkste elementen van ons verenigingsrecht, n.l. de vrijwilligheid bij de toetreding. Door deze vrijwilligheid kon het verenigingsleven tot grote bloei komen. „Een rijk van enkel dwang, duert gemeenlijk niet te lang”, zal ook van de dwangorganisaties blijken te gelden, al zullen zij formeel misschien nog wel een lang bestaan kunnen lijden.

4. Dat deze figuur aan private personen wordt opgedrongen is al erg. Erger is, dat kerken lid van een dwangorganisatie moeten worden. Uit welke motieven hebben wij ons vrijgemaakt? O.s. hierom, dat wij als kerken geen lid wilden worden van een dwangorganisatie van een kerkverband met een synode als opperbestuur. Waarin ligt de vrijheid van de kerken o.m. in verankerd? In de vrijwilligheid van het aangaan en het instandhouden van het verband jegens elkan-der. En zouden zij dan een dwangorganisatie aanvaarden niet alleen met secten, die zich voor het oog

der wereld met de naam van kerk bedekken, doch ook met kloosterorden, kampeercentra, jeugherbergen en bad- en zweminrichtingen om maar niet meer te noemen? Er is maar één conclusie mogelijk: principieel onaanvaardbaar.

5. Gezien de hiervoren gegeven beschrijving van de tot stand koming van de B.V. vragen wij ons af, of de erkenning als B.V. wel rechtsgeldig tot stand gekomen is, nu de genoemde verenigingen etc. — welke edele charitatieve doeleinden zij ook mogen nastreven — toch moeilijk als representanten van de kerken kunnen worden beschouwd.

6. Voorts heeft genoemde B.V. blijkbaar zelf reeds beseft, dat met de kerken moest worden opgepast. Zij heeft dan ook — naar wij aannemen op grond van de bestaande rechtspraak, bepalende, dat een predikant niet in loondienst van zijn kerk is — wat de aanmeldingsplicht betreft, wijselijk een uitzondering gemaakt voor personen, die werkzaamheden verrichten, welke een uitgesproken geestelijk karakter dragen. Voor de predikanten kan de kerk derhalve niet als werkgever worden beschouwd en uit dezen hoofde zal zij dus nimmer van rechtswege lid van de B.V. kunnen zijn.

7. Hoe staat het echter in de bestaande rechtspraak ten aanzien van de koster, de organist, de evangelist, de scriba? De wettekst van de onderhavige wet geeft vrijwel geen andere definities van werknemer dan die van de vroegere sociale wetten. De oude rechtspraak is dus ook voor deze nieuwe wet van belang. Hier volgt er iets van: Centrale Raad van Beroep 25 Februari 1942: „De koster der Gereformeerde Kerken te Amsterdam verrichten de werkzaamheden van schoonmaken van kerken niet in dienst der kerken. Het betreft hier een overeenkomst tot het verrichten van enkele diensten. Niet verzekeringsplichtig.”

Hetzelfde College 3 Nov. 1921: „Nog afgezien van het feit, dat betrokkene (landarbeider van beroep, tevens koster tegen een jaarlijkse beloning van f 60,—) blijkbaar de arbeid als koster niet steeds persoonlijk verricht, kan in casu niet worden aangenomen, dat hij als koster tot de kerkvoogdij staat in zodanige ondergeschikte dienstbetrekking, als voor het aannemen van loondienst wordt vereist.”

Hetzelfde College 11 Maart 1936: „Aan de Doopsgezinde gemeente te B. zijn een koster en een kosteres verbonden, die in de eerste plaats de eigenlijke kosterwerkzaamheden verrichten moeten en daarnaast moeten zorgen voor het schoonhouden van het kerkgebouw. Deze laatste werkzaamheden zijn van zeer geringe betekenis in vergelijking tot de overige en ze behoeven niet persoonlijk verricht te worden. De Gemeente kan niet geacht worden voor het schoonhouden personen in dienst te hebben en is dus niet verzekeringsplichtig.”

Gelijke beslissingen zijn te vinden omtrent een directeur-organist, evangelist en secretaris van het bestuur ener kerk, zelfs ook voor het tegen vergoeding van loon wacht houden voor een kerk om tijdens de godsdiensttoefening tieren en schreeuwen tegen te gaan, uitspraken, die ik ter wille van de plaatsruimte nu maar niet verder citeer. Uit dit alles blijkt, dat naar het bestaande recht er mede hierom geen enkele aanleiding bestaat om ook de kerken gelijk te schakelen.

8. Bekend is de strijdzaak in de vorige eeuw of de kerk als een publiekrechtelijk, dan wel als een privaatrechtelijk lichaam moest worden beschouwd. Evenzeer is bekend, dat ons hoogste rechtscollege in laatstgenoemde zin heeft beslist, hetgeen wij uitgaande van de bestaande „neutrale” Grondwet kunnen billijken. Deze beslissing houdt o.i. echter niet in, dat rechter en wetgever nu voortaan de eigen aard van de kerk zouden mogen miskennen door haar in alle opzichten maar als een rechtspersoon te gaan beschouwen, die als alle andere rechtspersonen aan het maatschappelijk verkeer deelnemen. De aard van kerk, staat en maatschappij is en blijft verschillend. Wanneer de overheid het dus dienstig acht door publiekrechtelijke wetten het voor de maatschappij geldend privaatrecht te doorbreken — een verschijnsel, dat helaas orde van de dag is geworden — gaat het niet aan dit nu ook ten opzichte van de kerk te doen. De vrijheid, die de kerk onder het huidige Nederlandse privaatrecht geniet, mag niet door publiekrechtelijk ingrijpen beperkt of ontnomen worden. Hier ligt de grote fout van de voren genoemde Ministeriële Beschikkingen: De kerk behoort naar haar aard niet tot het bedrijfs- en beroepsleven. Om dit nu nog maar eens anders te zeggen: Het begrip bedrijf veronderstelt het drijven van een onderneming als economische functie, het begrip beroep omvat iedere kostwinning. Het is duidelijk, dat deze beide functies aan de kerk ontbreken. Ook hierom: handen af, overheid!

9. De juistheid van het vorenstaande zal aan de thans zittende magistraten duidelijk kunnen blijken uit de Statuten van de Gereformeerde Kerken: De Drie Formulieren van Enigheid en de Dordtse Kerkenorde, als statuten uitdrukkelijk aangenomen in 1892 bij de bekende vereniging. Toezending hiervan aan de overheid lijkt ons voor de Werkloosheidswet niet nodig, daar blijkbaar naar de bekende weg wordt gevraagd. Krachtens de wet op de kerkgenootschappen zijn deze statuten aan haar ambtshalve bekend. Het Departement van Justitie zal de ambtelijke functionarissen, die er belang in stellen, wel kunnen helpen.

10. Zelfs in de gedachten gang, die wij verwerpen, dat de Werkloosheidswet wel voor de kerken zou

gelden, lijkt ons de methode, waarop de kerken worden aangeschreven, onjuist. De mededeling „dat op grond van de ons thans ter beschikking staande gegevens de kerk behoort tot de werkgevers, die bij de B.V. van rechtswege aangesloten zijn" wekt verkeerde veronderstellingen, om het nu maar eens kalm te zeggen. Men gaat er dus van uit, dat de kerken werkgevers zijn, terwijl men beter kon weten (zie punt 7 hiervoor). Men tracht door het betreffende schrijven gegevens te verkrijgen, waarna de B.V. wel zal beoordelen of het betrokken „lid" bij haar, dan wel bij een andere B.V. van rechtswege is aangesloten. Zelfs in het geval het vermoede „lid" geen personeel heeft, wordt inzending van ingevulde formulieren verwacht, opdat de naam van dit „lid" in de administratie kan worden afgevoerd. Bij de aanvang van de vereniging staan er blijkbaar vele „leden" te boek, die geen leden zijn. Dit alles, terwijl de wet een aanmeldingsplicht kent van de leden zelve, uiteraard onder strafbedreiging. De B.V. gaat dus niet de wet toepassen, doch voert een soort vangtactiek met vrijlatingsbriefjes, die aan de Ausweise-geschiedenis herinneren.

Laten we er maar niet meer over zeggen. Ook ditmaal heeft onze overleden voorganger, Prof. Schilder, die zeer waarschijnlijk van de genoemde details niet op de hoogte was, goed gezien, toen hij ons schreef, dat hier „het voldoen aan zulke vragen verkeerd en een principiële weigering nodig" was. Laten wij met deze conclusie mogen eindigen en laten de kerken daarnaar handelen.

Mr L. ROELEVELD.

Orgelfonds-Ereschuld

Wat hebben de laatste dagen me om deze rubriek blij, en ook stil gemaakt. Als grote mannen worden weggenomen en de herinnering roept hun beeld op, dan komen doorgaans aan 't woord: dank, en bewondering voor gaven en levenswerk. Hier was iets meer. Bij Schilders gemis treurt vooral de Heide: wij allen voelen zijn heengaan als een persoonlijk verlies. Hij ontving van de Here ook zulk een groot hart, een hart dat liefde gaf en liefde wakte.

Dat laatste blijkt ook uit de haast die gemaakt wordt om te voldoen aan zijn eens gedaan verzoek inzake het „orgel-offer". Van alle kanten stromen de giften binnen. 't Is een lieve lust om te zien hoe velen zich beijeren om op dit appél niet te ontbreken, en 't mooiste is de warmte waarmee gegeven wordt; de toon is doorlopend: ik ben blij, dit te kunnen doen.

Om de draad weer op te vatten: Dinsdagmorgen kwamen de eerste giro-biljetten binnen, zodat dus in twee dagen tijd f 59.— ontvangen was. Deze nieuwe reeks opende met f 5.— van J. W. B. te M., die op het Aulorgel, door hem terecht geprezen als een „uitstekend instrument", K. S.' levelingspsalm gespeeld heeft; verder zonden A. V. en A. W. te K. samen f 15.—, S. v. D. te S. f 1.—, F. de V. en F. de J. samen f 5.—, K. v. d. S. te V. f 5.—, J. W. te U. f 25.— (hoe zult ook U hem missezen!), dames B. te W. f 5.—, Student N. N. te K. gaf (behalve f 1.50) in een enkel zinnetje eigenlijk een raadseltje, waar ik nog niet helemaal achter ben; natuurlijk reken ik op nadere explicatie; om de lijst te vervolgen: P. M. te R. zond f 5.—, L. V. te C. f 5.—, H. M. G. te R. f 2.50, en H. M. A. te D. f 10.—. Deze laatste broeder schreef: „U hebt een dankbare taak". Inderdaad, het woord „bedelen" zou in deze situatie een wanddank zijn.

Zien we nu even, hoe ver we zijn, dan is het resultaat: tot en met Maandag f 59.—, Dinsdags f 85.—, totaal f 144.—.

Ja, en dat was nog niet veel meer dan het begin. Want de omvang al van de giro-enveloppe Woensdagmorgen voorspelde veel goeds, en 't kwam uit ook; dit was de inhoud: f 2.50 van C. S. te G. met bijschrift „Spr. 10:7: de gedachten des rechtvaardigen..."; eveneens f 2.50 van G. W. te G., nog eens f 2.50 van J. H. te V. f 5.— van R. V. te S., f 2.50 („een klein bewijs van liefde en hoogachting") van A. J. H.-Z. te Z., f 1.— van J. v. H. te IJ., uit d. H. bij E. f 6.55 van de Vrouwenvereniging, die mutje bij mutje had gelegd; op dezelfde manier kwamen enkele leden van de kerk te M. tot f 4.—; f 1.— kwam in van Zr M. de W. te A., f 2.50 van gez. V. te W., f 2.— van P. J. N. te A., f 1.50 van C. v. S. te R., f 1.— van de gereformeerde kerk te N. (Ingekomen gift). D. S. te B. zond als „kleine bijdrage tot vermindering van de ereschuld" f 2.50, C. P. P. te D. f 2.50 met bijschrift: „K. S. stond niet in de schuld, maar wij stonden „in de schuld" bij hem, en hebben dat pas nu goed ontdekt"; van S. te D. kwam f 2.50, van A. S. te A. f 10.—, van L. B. te A. f 2.50, van N. N. te K. f 2.50 („nu, helaas, uit pietelt; maar innig dankbaar"); van C. B. te R. f 2.50, van J. P. en Zn te N. f 2.50, terwijl F. H. v. d. S. te D. de rij sluit eveneens met f 2.50. Daarna kwam 's middags nog 'n heel lieve verrassing: een 14-jarig meisje te U. schreef me: „Als „Orgel-offer" zend ik U f 2.— van het op mijn verjaardag gekregen geld". En K. D. te H. overhandigde me nog f 2.50.

Kleine pauze om even op adem te komen? Dat was dus die dag f 69.05.

Toen de Donderdag. Een brief uit A. met f 25.—, zonder enig adres van afzender, maar die zich kennen laat als „een nog treurende, doch niet ontroostbare broeder". Dat was de aanvang.

Nu 't vervolg: wat de giro in petto had. Pakt U maar aan: G. S.-V. te S. (opbrengst collecte Jaarvergadering Vrouwenvereniging) f 10.28; J. V. O. te A. f 5.—; J. v. d. B. te R. f 1.50; F. M. te B. f 2.50, J. C. J. K. te N. f 2.50 („een bloempje op zijn „speel"-tafel"); A. A. te „G." („wij treuren, doch met een dankbaar hart") f 5.—, L. B. v. H. te A. f 2.50; J. O. te H. („voor het genotene van „De Reformatie" jaren lang") f 2.50; M. R. te N.-B. („ter nagedachtenis van onzen geliefden Professor") f 10.—, G. St. f 2.50; T. H. te B. f 2.50; zr N. N. te H. f 5.—, v. A. te R. f 2.50, J. F. te H. f 1.—, M. K. Jr f 1.—, en J. E. S. te V. f 2.50, samen dus f 3.50; H. v. d. B. te U. („Uit dankbaarheid voor de genade Gods in wijlen onze broeder K. S. en daarin mede aan ons bezwezen") f 2.50; P. W. te N. f 5.—, onder motto „Ereschuld" uit U. f 2.50; van R. D. B. te E. f 5.—, van D. A. te N. f 10.—, van C. K. te H. f 1.—, terwijl 's middags door N. N. nog bij mij aan huis gebracht werd f 5.—. Totaal: f 114.78.

De Vrijdag had nieuwe verrassingen. De kerken van Roodeschool en Uithuizen waren samengekomen ter herdenking van 't geen de Here door Prof. Schilder had willen werken, en een bij die gelegenheid gehouden collecte bracht op f 54.10. Voorts kwam per giro binnen: van G. v. M. te S. f 5.—, van fam. G. te R. f 6.—, van N. N. te G. G. f 2.50, van J. K. te A. f 2.50, van N. N. te K. f 2.—, van W. J. B. te G. f 5.—, van Twee vrienden te B. f 20.—, van W. O. Jr te G. f 1.—, van C. J. de J. te Z. f 2.50, van F. G. te R. f 1.—, eindelijk uit de kas van de Vrouwenvereniging te V. f 10.—. Dat was voor die morgen alleen f 111.60. Maar daar bleef het niet bij. Door bemiddeling van br K. ontving ik „uit dankbaarheid voor hetgeen de Here ons in Prof. Schilder geschonken heeft" f 110.01, gecollecteerd op een bijzondere samenkomst van het Geref. Veren.-verband te Rotterdam-Delfshaven op 1 April 1952. Bij elkaar op Vrijdagmorgen alsof f 221.61.

Samen f 490.44; tellen we de f 59.— van vorige week erbij dan komen we op f 549.44. Alle gevers en geefsters hartelijk dank!

P. DEDDENS.

Gironummer 106350.

De plaats van onze kinderen naar

de Heilige Schrift (II)

We zullen het recht moeten verstaan, dat onze kinderen kinderen des HEREN en des Koninkrijks zijn, niet krachtens aanleg en wezen en bestaan.

Zo staat het wel met 't kind-zijn van vader en moeder. Dat raakt de aard, de natuur. Adam gewon een zoon naar zijn gelijkenis, naar zijn evenbeeld (Gen. 5:3) en met al die zonen en dochteren, die nadien geboren zijn, staat het niet anders: de gelijkenis van hun vaders dragen ze. Zo is het niet met het kind-zijn des HEREN. Krachtens het verbond zijn de kinderen dat, dat wil zeggen, zonder meer niet krachtens bestaan, maar krachtens de positie, die de HERE gegeven, krachtens de relatie, waarin Hij Zich in soevereine genade tot onze kinderen gesteld heeft. En het also kind des HEREN zijn, het is een geweldig ding. We kunnen het moeilijk hoog genoeg aanslaan. Het betekent, dat al Gods genadegaven: de erfenis des Vaders en de verlossing des Zoons en de vernieuwing des Heiligen Geestes hun toekomen. Maar betekent het dat, het zegt niet, dat ze dat alles nu al persoonlijk deelachtig zijn, of in elk geval in beginsel al deelachtig zijn. Zo mag het voor Rome zijn, dat door de doop de erfzonde ziet afgewassen van de kinderen. Zo mogen de Synodaal gebonden kerken het zien, die de kinderen beschouwen als zulken, die delen in de wederbarende genade des H. Geestes, d.i. als zulken, die óf wedergeboren zijn, óf het in elk geval zullen worden. De Schrift weet van dat alles niet. Die weet slechts, om het in de verklanking van het Doopsformulier te zeggen: „dat wij met onze kinderen in zonde ontvangen en geboren en daarom kinderen des toorns zijn, zodat wij in het rijk Gods niet kunnen komen,

tenzij wij van nieuws geboren worden". Waarom we dan ook door de doop niet opgewekt worden om van alles en nog wat over onze kinderen te veronderstellen of ons in ik weet niet wat voor beschouwingen te verliezen, maar integendeel „vermaand worden een mishagen aan onszelf te hebben, ons voor God te veroortmoedigen en onze reinigmaking en zaligheid buiten onszelf in Jezus Christus te zoeken" en het in de kracht Gods dus ook onze kinderen te leren doen.

En ik zou evenzeer als op het eerste, wat we zeiden, hierop ook wel alle nadruk willen leggen.

De veronderstelde wedergeboorte hebben we de voordeur uitgejaagd, maar het gevaar is niet denkbeeldig, dat we haar door de achterdeur weer binnenhalen. Daardoor n.l. dat we van die heiligen, krachtens de betrekking, waarin ze door de HERE tot Zich zijn gesteld, toch weer min of meer heiligen maken krachtens aard en bestaan.

O nee, niet in theorie. Dan weten we wel beter.

Maar in praktijk.

Wanneer het op de jeugdvergadering eens erg roerig is en er worden verkeerde dingen uitgehaald, dan is het zo heel gauw uit de mond van leider of leidster: „Jan, wat val jij me tegen", of: „Tineke, wat ben ik in jou teleurgesteld", „en van jou Wim had ik dat nu nooit verwacht".

Maar wat dachten we dan eigenlijk?

Dat we een groep rechtvaardigen voor ons hadden?

Van die pracht van jongens en die schatten van meisjes?

Laat dat de wereld menen, en laat ze op die grond haar organisaties opbouwen en inrichten. Wij kun-

Voor 80 jaar

Geen historievervalsing

Een feest der volksbevrijding heeft men van de April-dag gemaakt. Is ooit, zo mag men vragen, de betekenis van een historisch feit snoder miskend? Lees wat de Europese pers deze dagen de heugenis van ons feest ten beste gaf, en laat, waar de landsaat uw historie vervalst, de vreedelinge het u ter ere Gods vertellen, van hoe oneindig verder strekking de gebeurtenis was, wier eeuwigheid ge hebt gevierd.

Niet slechts voor Holland, maar voor de mensheid is met de verrassing van Den Briel, het zaad der echte vrijheid in de bodem van 't volksleven gelegd. Eerst door die bekentenis is de betekenis van 't feit gewaardeerd. En wie dus feest hadden moeten vieren? Niet onze Liberalisten, die in naam der vrijheid, de vrijheid van conscientie weer durven aanranden. Niet onze Conservatieven, voor wie in Orde en Rust de natuurlijke grens getekend ligt, waarbinnen hun verdediging van conscientievrijheid beperkt blijft. Niet de mannen van onze Schoolwet, die zelfs de heugenis van wat Conscientievrijheid is en eist, wel uit het nationaal bewustzijn zouden willen uitoeien. En wie dan wel? Ons dunkt: de gelovige aller-eerst, hier en in alle land ter wereld, die nóg voor zijn belijdenis lijden zou, zo hier niet het bestaansrecht dier belijdenis in het kostelijkst bloed verworven was. En voorts, de Portugese Jood, wiens voorvaderen de brandstapel niet zouden ontkomen zijn, had Hollands erve hun geen schuilplaats geboden. En voorts, de duizenden bij duizenden der refugie's, wier geslachten reeds voor lang door de Franse dragonderkling waren afge- meden, zo de herberg van Gods kinderen hun in Holland niet heur poorte geopend had. En voorts, ook de vrijdenker, die van edeler zin blij zou geven, zo hij rondborstig erkende van de vrucht des geloofs in dit klassieke land der vrijheid geleefd te hebben, in steek van, gelijk nu, de slang te wezen, die haar gif spuwt durft in het leven, door welks warmte ze gekoesterd is. Men late zich niet om de tuin leiden.

Het geldt hier niet de opvatting der geschiedenis, maar die geschiedenis zelve.

De officiële feestredenaar te Brielle, een man wie niemand kennis van onze historie, noch talent van vinding, noch gloed van taal ontzeggen zal, toonde het nog gister op schrikwekkende wijze, hoever die, men moet het wel geloven onwillekeurige, onopzettelijke, maar toch niettemin onverantwoordelijke reconstructie der geschiedenis reeds gaat. Verbeeld u! In de feestrede binnen Brielle's muren, dat een koning uit het Oranjehuis het hoorde, kan op het eeuwigheid van 1 April van de Da-theens, van de De Bressen, van de Modets, van de Mar-nixen gezuogen worden, en wordt de omkranste ere-wijn aan een tegenvoeter der martelaren als Spinoza onder de „edele kampvechters der waarheid", uitgereikt. Dat is de asse onzer vaders te nagekomen! En als de feestredenaar dan met de brede sluit, dat wat ook gedoopt worde, de dwepzucht van onze vrije bannen worde, dan zou een Marnix, een Coornhert zelfs, wetend aan wier adres deze woorden gingen, hun met hun manlijke taal geboden hebben: „Werp geen smet op wat ons het enig heilige was, of voor het minst, laat af van onze lof!" Neen, niet de hartstocht van de vrijdenker, niet de zucht naar ongebondenheid van de op vrijheid pratte burger, maar alleen de kalme bezieling van de gelovige, geeft tot een weerstand, als ons volk eens dood, volhardende kracht. Geen volksbeweging gaat diep, of ze is reeds een kerkelijke beweging. Wat buiten de „religie" omgaat, ontlokt aan de fijnste snaren van ons mensenhart zelfs geen toon.

De Standaard 4 April.

nen en moeten weten, dat we een stelletje jonge zondaren en zondaresen voor ons hebben. Zondaren en zondaresen, die we door ons gemoraliseer dan ook niet tot een clubje Farizeers op moeten kweken, doch die we door onze opening van het levende Woord van God over wat ze misdeden tot kennis van hun zonde moeten leiden, zó, dat ze zichzelf maar niet tegen-vallen, maar zó, dat ze een h e k e l a n z i c h z e l f krijgen — en dat is totaal wat anders — opdat ze hun reinigmaking en zaligheid buiten zichzelf in Jezus Christus zoeken.

Ik moet als ik soms de jonge jeugd bezig zie, — en bij tijden is het me ook wel eens ten aanzien van de ouderen overkomen —, nog wel eens denken aan wat ik las in een van de boeken van de Herv. Ds de Groot. Ik meen, dat het was in „Schaap en Bok in één Hok". Iemand bezoekt een predikant, die nog niet zolang in z'n gemeente staat. „En", informeert hij belangstellend, „hoe maakt U het met de schapen?"

„Schapen, wat schapen", antwoordt de herder, „varkens zijn het".

Die dominee had natuurlijk ongelijk. Schapen zijn nu eenmaal geen varkens, maar dat de natuur ze niet vreemd is, dat weet ieder, die wel eens een troep schapen alle kanten heen heeft zien stuiven, behalve de kant, waar ze nu juist heen moesten.

Wat ik maar zeggen wil: Laten we de kinderen toch niet mooier en beter maken, dan ze in zichzelf zijn. Dat gebeurt al veel te veel.

Daar kun je als predikant soms — vergeef me, het is 't enig goede woord — misselijk van worden.

Trouw
luisteren
wordt, d
onbekwa
kwaad.
wanneer
't voorw
mijn on
's Maand
wel wat
heel de
die toch
oppass
onschul
deren.
vertellen
Zo ma
dan toch
Laten
onderwi
deren te
Gods ov
zelf den
Dan v

„Uw r
Al wa

En w

„De h
„Eeuw

We zi
wij n.l.
mogen
verbond
heeft ge
aard en

En de
De do
Gods ze
treffend
tot de
ouders
deze ge
dit in c
hem ver
nog nac
mee du
bewijze
Kurios
zoals d

„Er gas
Geen oc

Veel
een stil
Zoals
het zo'm
toe kan
ben je"
moeder
ben ik"
halve v
gens er
en also

„De
in Ef.
zoals d
doch, g
Greijdar
wandel
begeerl
de gees
mens, d
heilighe
vertoon
mens es
nog ste
feit: He
geworde
En he
door he
Maar
het W c
Verke
dominee
beklede
En da
zeggen,
maar a
gaan he
kondige
we de b
begonne
de Chri
bracht
Dat v
de jong
maken
doen er
een oof
Korte
dat, we
op vere